

«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ЗА КОРДОНОМ»

Інноваційний простір ДНЗ:

*«Не сама дитина має пристосовувати себе до наших методів,
а навпаки, наші методи мають бути пристосовані до кожної дитини.»*

Софія Русова

Підготувала:
викладач Верховська О.А.

ІННОВАЦІЯ
ЦІЛЕ СПРЯМОВАНІ ЗМІНИ,
ЩО ВНОСЯТЬ У
НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
НОВІ ЕЛЕМЕНТИ,
ВИКЛИКАЮТЬ ПЕРЕХІД
СИСТЕМИ З ОДНОГО СТАНУ
В ІНШИЙ

Інноваційні технології
це система методів, способів, прийомів
навчання, виховних засобів, направлених на
досягнення позитивного результату за
рахунок динамічних змін в особистісному
розвитку дитини в сучасних соціокультурних
умовах.

СПАДЩИНА СОФІЇ РУСОВОЇ ("УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ САДОК")

*В наші часи бути гарним педагогом -
це бути справжнім реформатором
майбутнього життя України, бути
апостолом Правди й Науки. Тільки
великими зусиллями таких апостолів
Україна матиме чесних діячів-патріотів,
вмілих практичних робітників і
соціально об'єднану,
інтелектуально розвинену народну масу.*

Софія Русова

Суть технології

- **Вченою обґрунтовано умови гармонійного виховання у ДНЗ:** виховання повинно бути індивідуальним, пристосованим до природи дитини, національним, відповідати соціально-культурним вимогам часу, вільним, незалежним від тих чи інших урядових вимог, вибудовуватись на ґрунті громадської організації.
- **Принципами побудови українського ЗДО повинні бути:** гуманізм, демократизм, науковість, національний дух. Їх реалізація забезпечуватиме етнізацію особистості, входження дитини у духовний світ і традиційне життя українського народу, плекання національної та загальнолюдської культури.
- Зважаючи на вікові особливості дошкільнят, Софія Русова ставить питання про **єдність родинного й суспільного виховання**. Умови дитячого садка мають бути наближені до умов рідної домівки. Щоб дитина легко адаптувалася, вихователька має бути така ж близька, як рідна мами, і до того ж добре фахово підготовлена.

- **Що ж найважливіше у вихованні:** тіло, почуття чи розум, — ставить питання Софія Русова. Однозначної відповіді бути не може. **Тому основним завданням вона вважає пробудження в дитини охоти до самонавчання.**
- Софія Русова ставить і цілком по-сучасному розв'язує проблему загальнолюдського у вихованні. Виховуючи дитину, слід зважати на її соціальні особливості, психологічну індивідуальність; культурно-етнографічні ознаки її оточення. Національне виховання формує цілісну особистість.
- Міцнішою вважається та нація, яка найповніше використовує у вихованні свої національні скарби. Софія Русова знаходить органічну єдність між національною та загальнолюдською культурою і вважає таку єдність концептуальною основою виховання.
- Вона формулює основні **принципи національного виховання гармонійної людини, громадянина:**
  - індивідуальність, пристосованість до природи дитини;
  - відповідність особливостям і потребам своєї країни, нації;
  - відповідність соціально-культурним вимогам часу;
  - єдність суспільного і родинного виховання;
  - благочинність, моральність.

- В окремому розділі Софія Русова обґрунтовує вимоги до підготовки виховательки: до її зовнішності, культури, освіти, здатності до роботи з малими дітьми. Щоб виховати у дітей національну свідомість, самосвідомість, самоповагу і гідність, вона має знати народне життя і бути свідомою вихованих протягом віків ідеалів народу. Лише така вихователька може викликати у дітей палку любов до рідного краю, роздмухати ту іскру, яка жевріє в їхніх душах.
- Ідеї загальнолюдського та національного виховання в українському дитячому садку були надзвичайно актуальними в час становлення суспільного дошкільного виховання та УНР. Нове життя здобули ці ідеї й праці Софії Русової в наш час, коли відроджуються національна культура, національні пріоритети України.

ПЕДАГОГІКА М. МОНТЕССОРІ ("БУДИНОК ВІЛЬНОЇ ДИТИНИ")

Марія Монтессорі

(31 серпня 1870 - 6 травня 1952)

італійський лікар, педагог,
перша італійка, що стала
доктором медицини.

Прославилася розробкою
педагогічної «методики
Монтессорі», яка полягає у
вільному розвитку дітей.

Педагогіка Монтессорі
отримала світове визнання
завдяки **гуманістичному
підходу** до виховання і
навчання дітей.

Суть технології

- Створення предметно-просторового середовища, у якому дитина зможе найповніше реалізувати свої природні здібності та задатки. Діяльність дитини повинна бути вільною та самостійною. Педагог використовує у роботі самонавчальні засоби – матеріали, з якими вихованець працює, наслідуючи педагога, діючи за зразком, а потім самостійно приступає до їхнього виконання. Індивідуалізація розвитку дошкільників реалізується через взаємодію з матеріалами, з урахуванням права вибору дітей, природних потреб та вікових особливостей.
- Концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини»

Провідна ідея вчення М. Монтессорі полягає в необхідності створення педагогом предметно-просторового середовища, в якому дитина могла б найповніше розкрити свій внутрішній потенціал у процесі вільної самостійної діяльності. Це середовище має забезпечити розвиток кожної дитини за її індивідуальним темпом.

- Головна мета школи Марії Монтессорі — постачати «харчі» для природного процесу саморозвитку, створювати довкілля, яке сприяє цьому.
- Феномен педагогіки Марії Монтессорі полягає в її вірі у природу дитини, в її прагненні виключити будь-який авторитарний тиск на людину, яка формується, в її орієнтації на ідеал вільної, самостійної, активної особистості.
- Дитина, яка розвивається, має природжену потребу в свободі і спонтанності. Виходячи з цього, Монтессорі відмовилася бачити сутність виховання у формуючому впливі на дитину, протиставивши йому проблему організації середовища, найбільш відповідного дитячим потребам, здібностям та інтересам.

- Монтессорі була переконаним противником класно-урочної системи. Вона відмовилася від парт, за якими діти повинні сидіти нерухомо, від кафедри, що ставить учителя на авторитарну позицію, від колективних уроків, що не враховують індивідуальних здібностей конкретної дитини. Вона виступала проти єдиних для всіх навчальних програм, що не дозволяють дитині просуватися своїм темпом і реалізовувати свої інтереси. Усе життя дитини — від народження до громадянської зрілості — є розвиток її незалежності і самостійності.
- Завдання педагога полягає насамперед у наданні дитині засобів для саморозвитку і розкритті правил їх використання. Такими засобами є автодидактичні (самонавчаючі) Монтессорі-матеріали, з якими дитина працює, спочатку наслідуючи педагога, діючи за зразком, а потім — самостійно виконуючи різноманітні вправи.
- Педагогіка М. Монтессорі вважає особистості педагога і дитини рівноцінними у вихованні, єднає їх з гуманістичними традиціями української етнопедагогіки і сучасними концепціями навчання та виховання. Важливо, щоб педагог був особистістю, яка постійно розвивається, володіє вміннями самодослідження і бачення дитини в розвитку.

<https://vseosvita.ua/user/id786964/blog/tekhnolohii-ranno-ho-navchannia-ditei-17285.html>

ВАЛЬДОРФСЬКА ПЕДАГОГІКА ("ВАЛЬДОРФСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ САДОК")

Теоретичні та практичні основи
вальдорфської педагогіки були розроблені
австрійським філософом
та педагогом **Рудольфом Штайнером**

(1861-1925)

Перша вальдорфська школа була заснована
ним у 1919 році для дітей робітників фабрики
«Вальдорф-Асторія» в м.Штутгарті (Німеччина).

- **Суть технології.**

Стрижнем педагогіки є принципи індивідуального підходу, свободи у вихованні, питання режиму дня й ритму року. Вальдорфська школа функціонує на засадах самоуправління, що характеризується відсутністю вертикальної структури влади, підпорядкування. Основним завданням ЗДО є догляд за органами чуття дитини. Цьому сприяє обладнання й організація роботи дошкільного навчального закладу, який функціонує як велика сім'я. Ігри й заняття постійно чергуються, створюючи сприятливі для дитини ритми самостійних та організованих занять. Дитина вчиться відкривати існування власного внутрішнього світу, центром якого є сім'я – батьки й дитина.

- Р.Штайнер втілює у школі розроблене ним філософське вчення — антропософію, згідно з яким основне завдання педагогів — привести дитину до пізнання світу, розвинути її приховані здібності й можливості.
- **Метою вальдорфських навчальних закладів є** не накопичення знань дитиною, а виховання людини, орієнтованої на навколишній світ, сприйнятливої до нового, здатної здійснювати усвідомлений вибір і брати на себе відповідальність за нього.
- <https://svitzdorovya.com.ua/valdorfska-pedagogika-shtajnera-osnovni-principi-ta-koncepciya-sistemi-navchannya-plyusi-i-minusi-metodiki/>

- Навчання для життя, а не для оцінок — одна з ключових ідей такої школи. Школярі тут навчаються через власні переживання й особистий досвід.

Характерними особливостями вальдорфських шкіл є:

- 1. Прийняття дітей до навчального закладу з 7-річного віку. При цьому освітній процес триває впродовж 11-12 років.
- 2. Вивчення предметів «навчальними епохами», кожна з яких триває від 1-2-х до 3-4-х тижнів.
- 3. Викладання майже всіх предметів (з 1 по 8 клас) одним педагогом (класним вчителем). За цей час він має стати для свого класу авторитетним наставником і зразком для наслідування.
- 4. Розклад дня у вальдорфській школі ритмічно повторюється й складається з трьох частин: перша частина — «головний урок» (2 год). Його проводить класний вчитель, присвячуючи час тій дисципліні, якій на той момент приділяють основну увагу); друга частина — вивчення таких предметів, які активізують дихання й будуються як процес вправ: іноземна мова, музика і евритмія (особлива вальдорфська дисципліна, схожа на танець). Вже з першого класу діти вивчають дві іноземні мови; підсумкова й обов'язкова частина шкільного дня — виховання ремеслом. Учні молодших класів вчать в'язати, шити, виготовляти одяг тощо.
- 5. Особливий наголос — на вивченні мистецьких предметів (музика, вокал, живопис).
- 6. Відсутність підручників, за якими працюють у звичайних школах. Натомість усі діти мають робочий зошит, що стає їх робочою книгою. Таким чином, вони самі створюють собі підручники, де відображають свій досвід і те, чого навчилися.
- 7. Відсутність елементів змагання в навчальному процесі. У середній школі не ставлять оцінок, відсутні контрольні роботи.

- Особливості вальдорфських навчальних закладів зумовлюють високі вимоги до професійних вмінь та особистісних якостей педагога. Взагалі, вальдорфським педагогом можна стати лише після отримання відповідної освіти.

СИСТЕМА ОСВІТИ «ДОВКІЛЛЯ»

Автор – Ільченко В.

Суть технології. Система освіти “Довкілля” формує цілісну свідомість людини, яка здатна брати відповідальність за своє майбутнє та майбутнє рідної землі, народу, виховує ціннісне ставлення дитини до себе, до світу, що ґрунтується на почутті любові до навколишньої дійсності, “совісті” – намаганні почути звуки кожної живої істоти, зрозуміти її, щоб жити у злагоді із собою, природою.

ДІАГНОСТИЧНА МЕТОДИКА

Т.О. ПІРОЖЕНКО “МОВЛЕННЄВЕ ЗРОСТАННЯ ДОШКІЛЬНИКА”

- **Суть технології**

Пропоновані параметри мовленнєвого становлення дошкільника представлені з позицій комунікативного підходу до розвитку засобів мовлення. Принциповою позицією цього підходу є твердження про те, що міжособистісна взаємодія – основа взаєморозуміння. Неможливо зрозуміти іншу людину поза особистісних контактів з нею.

Мета і результат мовної взаємодії – розуміння – відбувається лише за умови, коли реалізуються міжособистісні відносини між людьми. Комунікативний підхід до діагностики розвитку мовлення розглядає дитину як активного й ініціативного учасника соціальної взаємодії, в якій дошкільник має не лише засвоїти суспільний досвід (мову), але й щоразу самотійно застосовувати засвоєне, робити свій власний вибір адекватних до ситуації засобів спілкування, нарешті, створювати свої власні засоби для реалізації мети взаємодії. Через те, в комплексному підході такою важливою є саме діагностика (і своєчасне формування!) потреб, мотивів спілкування, інтересів, бажань, ціннісних орієнтацій, пов'язаних із людиною. Координати “людина” та “її ставлення до інших” є найважливішими для мовленнєвого становлення дошкільника. Отриманий під час діагностики матеріал дає змогу охарактеризувати форми взаємин між дитиною і дорослим, допомагає визначати комунікативну спрямованість і готовність дитини до комунікації.

ТЕХНОЛОГІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ М.ЄФИМЕНКА ("ТЕАТР ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ")

Єфименко Микола' Миколайович – кандидат педагогічних наук, доцент, незалежний експерт з фізичного виховання та оздоровлення дітей, керівник авторського педагогічного Центру (АПЦ)

Основні принципи технології:

- йти за логікою природи
- руховий розвиток дошкільників повинен відбуватися за розвивальною спіраллю
- загальнорозвивальні вправи — підбирати відповідно до «еволюційної гімнастики»
- розподіл заняття на три частини - за фізіологічною суттю
- "театр фізичного виховання дошкільників": граючи — оздоровляти, граючи — виховувати, граючи — розвивати, граючи — навчати
- фізичне виховання повинно заряджати дітей позитивною, світлою енергією задоволення
- руховий портрет дошкільника «малює» методика ігрового тестування
- створи тренажери сам
- здоров'я здорових вимагає профілактики й корекції
- через рух і гру — до виховання людини майбутнього

- **Суть технології.** Проведення фізкультурних занять у формі ігрових дійств. Форма фізичної активності дітей – горизонтальний пластичний балет (“пластик-шоу”), що поєднує музичність, хореографічність, естетичність дійства. Його скорочені програми використовують як фізкультурні хвилинки, паузи, а також як розваги і свята. Ігрова взаємодія з дітьми реалізується в рамках ігрової теми як великої тематичної гри (макрогри), що триває протягом одного чи кількох занять. Спільна мета та сюжетна лінія містить кілька міні-ігор, ігор-вправ.

ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ Г.АЛЬТШУЛЛЕРА. ТЕОРІЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВІНАХІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

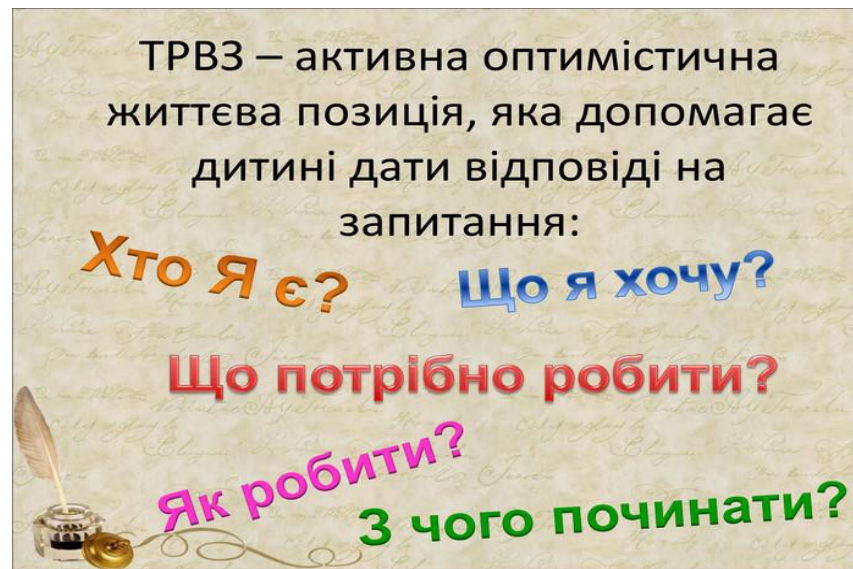

*Генріх Саулович
Альтшуллер –
російський вчений-
дослідник, письменник-
фантаст, новатор
творчої педагогіки,
винахідник ТРВЗ*

15.10.1926 – 24.09.1998

- **Суть технології.**
- **Основне завдання** – навчати дитину розв'язувати проблеми різного рівня складності з використанням винахідницьких завдань.
- Основна ідея технології полягає у тому, щоб переводити завдання з нижчого рівня складності на вищий. Для її успішної реалізації потрібно навчити дитину виявляти проблеми, з'ясовувати, чому легкі завдання розв'язуються просто, а важкі – складно. У роботі з дітьми дошкільного віку використовують колективні ігри, ігри-заняття, під час яких діти вчаться спостерігати навколишню дійсність, виявляти суперечливі властивості предметів, явищ, шукати відповіді на поставлені питання. Педагог орієнтується на вільний та самостійний вибір дитини – предмета, матеріалу, виду діяльності.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СХЕМ-МОДЕЛЕЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ОПИСОВИМ РОЗПОВІДЯМ

Автор – Ткаченко Т.

- **Суть технології.** За цією методикою для роботи використовується аркуш картону 45x30 см, поділений на шість квадратів (за кількістю характерних ознак предмета або об'єктів чи пір року, про які потрібно розповісти). Дітей навчають знаходити головні, суттєві ознаки предмета, відрізнити їх від другорядних. Навчаючи старших дошкільників складанню описових розповідей, використовують схеми-моделі. Діти вибудовують розповідь з дотриманням послідовності та параметрів, закладених у схемах: колір, форма, величина, матеріал, частини, дії. Використання схем при складанні описових розповідей допомагає дітям засвоїти порівняння предметів не в загальній формі – чим подібні, або чим відрізняються предмети, а диференціювати, порівнюючи предмети за формою, величиною, кольором тощо.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СХЕМ-МОДЕЛЕЙ У ЛЕКСИЧНО - ГРАМАТИЧНІЙ РОБОТІ

**Катерина Леонідівна Крутій
(1960)**

**Доктор педагогічних наук,
професор**

- **Суть технології.** Розвиток у дітей словесно - логічного мислення, формування у них уміння користуватися основними логічними прийомами і операціями є одним із важливих завдань у процесі навчання старших дошкільників. Пропонується наступна схема ознайомлення дітей із предметами:
- 1) первинне ознайомлення з предметом і його назвою;
- 2) дослідження властивостей предметів: колір, відтінки, форма, розмір, звуки, шуми; співвідношення в просторі; вага; властивості поверхні; ритм; рух предмета; назва деталей предмета;
- 3) групування. Узагальнення і найпростіша класифікація предметів, формування родових і видових понять, наступна класифікація – диференціація родових понять; 4) розвиток елементів логічного мислення шляхом складання моделей, схем, коректурних таблиць разом із дітьми.
- Узагальнення і найпростіша класифікація предметів, формування родових і видових понять, наступна класифікація – диференціація родових понять; 4) розвиток елементів логічного мислення шляхом складання моделей, схем, коректурних таблиць разом із дітьми.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З МАЛЮВАННЯ

Автор – Шульга Л.

Суть технології. Діти зображають навколишнє тільки після емоційних зустрічей з ним у процесі спостереження, розгляду картин, слухання музики, читання, розповідання.

Головне завдання організації зображувальної діяльності – виховання естетичних почуттів, а допоміжне – навчання технічним прийомам. Чим більше органів чуття беруть участь у сприйманні навколишнього, тим повнішими будуть уявлення, глибшим – пізнання.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ЧИТАННЮ М. ЗАЙЦЕВА

- Суть технології. Психолог Микола Олександрович Зайцев розробив унікальну методику навчання читанню і лічби на основі оригінальних кубиків. Кубики різних розмірів заповнюються відповідним матеріалом, у залежності від складу (дзвінкі - заліззячками; глухі - деревинками; "золоті", голосні - мідними монетками).
- До того ж за визначеними буквами закріплені певні кольори, які допомагають на асоціативному рівні запам'ятати основні правила фонетичного розбору. Навчання спирається на сприйняття (зір, слух, тактильні відчуття, інтуїцію), мислення активну практичну діяльність дитини, розвиває її пізнавальні здібності.

- **«Кубики Зайцева»** дозволяють навчити дитину плавному складовому читанню, минаючи етап складового уривчастого читання, значно скорочують час оволодіння читанням цілими словами, закладають основи грамотного письма.
- Навчальний пакет містить у собі: кубики, таблиці, аудіокасету і керівництво для батьків.

Посібники Зайцева призначені для організації розвиваючого простору для дітей дошкільного і шкільного віку, що дозволяє бажаним педагогам творчо підходити до готових програм, змісту освіти, способам подачі інформації (методам і прийомам); вносити в роботу елементи дослідницької діяльності; кардинально скорочувати час оволодіння навичками рахунку, читання, грамотного письма.

•

Система Зайцева дає прекрасну можливість для професійного росту вчителів, колективної творчості педагогів і дітей, формування цілісної неспотвореної системи поглядів. І діти, і дорослі при цьому зберігають фізичне і щиросердечне здоров'я (а часто і відновлюють його), тобто ставиться заслін багатьом проблемам і майбутнім хворобам, які ми звикли вважати природними в процесі навчання, таким, як проблеми зору, хребта, купи стресів і комплексів («дидактоневрозу») і, як результат, соматичні захворювання.

РОЗВИВАЮЧІ ІГРИ НІКІТІНИХ: КУБИКИ, ГРА ТИПА „ТАНГРАМ”

- *Автори - Борис Павлович і Олена Олексіївна Нікітіни, класики вітчизняної педагогіки та автори ряду розвиваючих ігор для дітей.*

- **Суть технології.** Методики раннього розвитку дітей, в першу чергу, базуються на відповідних дитячих іграх. За методикою Нікітіних вони повинні включати в себе спільну діяльність дитини і батьків. Вони мають великий потенціал, тому що їх можна підлаштувати під себе, під свій рівень розвитку, під свої інтереси. Кожна «Нікітінська» дитяча гра надає можливість подумати над тим, що до неї додати, як її поліпшити; така варіативність завдань заздалегідь продумана, адже вона спрямовує дитину до творчої роботи.
- В основному ці ігри мають **форму головоломок**, направлених на розпізнавання і добудови образів, інакше кажучи, на розвиток логічного і творчого мислення. Кожна гра по методиці Нікітіних є набором завдань, вирішення яких дитина шукає за допомогою кубиків (кубики Нікітіна), квадратів з картону, деталей з конструктора і т.д.
- Завдання, які ставляться перед дитиною, мають різну форму: у вигляді інструкції, креслення, моделі. Таким чином дитина знайомиться з різними способами передачі інформації. Завдання задаються за принципом від простого до складного і мають дуже широкий діапазон.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ ГЛЕНА ДОМАНА

ГЛЕН ДОМАН -
АМЕРИКАНСЬКИЙ
ДИТЯЧИЙ ЛІКАР І
ПСИХОЛОГ,
АВТОР ОРИГІНАЛЬНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ
РАННЬОГО НАВЧАННЯ
ДІТЕЙ.
ВІДОМИЙ
ДОСЛІДЖЕННЯМИ У
ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ
РОЗУМОВОГО
РОЗВИТКУ ДІТЕЙ.

- **Суть технології.**
- Глен Доман — американський лікар-нейрохірург, який займався розробкою системи реабілітації дітей з важкими порушеннями в роботі мозку. У цій програмі особлива увага приділена карткам з комбінаціями яскравих точок, зображеннями різних предметів, зі словами. Коли безнадійно хворі і відсталі діти почали не тільки наздоганяти, а й випереджати однолітків в інтелектуальному розвитку, з'явилася ідея використовувати цей метод у навчанні нормальних дітей.
- Глен Доман удосконалив свою програму, і вже понад півстоліття вона є однією з найпопулярніших в ранній педагогіці. Основний постулат методики: «Мозок росте тільки коли він працює». Тому з самого раннього віку дитячий мозок треба завантажити. Навчання за Доманом нагадує введення інформації в комп'ютер. З трьохмісячного віку дитині з певною частотою за кілька секунд демонструються картки з комбінацією картинка + слово або просто слово. З часом ці картки поділяються на тематичні серії. Такі заняття треба чергувати зі спеціальними фізичними вправами, адже розвиток мозку неможливий без належної рухової активності. Керуючись цими принципами, за твердженням автора, будь-яку дитину можна виховати генієм.

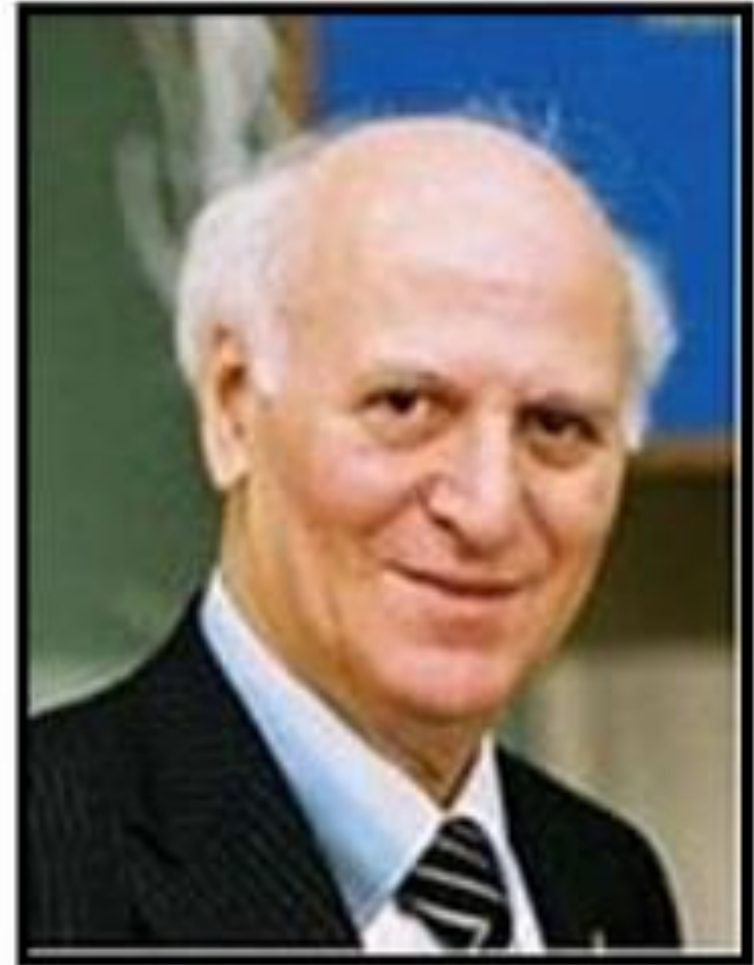
МЕТОДИКА Т.О. ПІРОЖЕНКО “МОВЛЕННЄВЕ ЗРОСТАННЯ ДОШКІЛЬНИКА”

Суть технології. Пропоновані параметри мовленнєвого становлення дошкільника представлені з позицій комунікативного підходу до розвитку засобів мовлення. Принциповою позицією цього підходу є твердження про те, що міжособистісна взаємодія – основа взаєморозуміння. Неможливо зрозуміти іншу людину поза особистісних контактів з нею. Мета і результат мовної взаємодії – розуміння – відбувається лише за умови, коли реалізуються міжособистісні відносини між людьми. Комунікативний підхід до діагностики розвитку мовлення розглядає дитину як активного й ініціативного учасника соціальної взаємодії, в якій дошкільник має не лише засвоїти суспільний досвід (мову), але й щоразу самостійно застосовувати засвоєне, робити свій власний вибір адекватних до ситуації засобів спілкування, нарешті, створювати свої власні засоби для реалізації мети взаємодії. Через те, в комплексному підході такою важливою є саме діагностика (і своєчасне формування!) потреб, мотивів спілкування, інтересів, бажань, ціннісних орієнтацій, пов'язаних із людиною. Координати “людина” та “її ставлення до інших” є найважливішими для мовленнєвого становлення дошкільника. Отриманий під час діагностики матеріал дає змогу охарактеризувати форми взаємин між дитиною і дорослим, допомагає визначати комунікативну спрямованість і готовність дитини до комунікації.

ПЕДАГОГІКА АМОНАШВІЛІ

«Гуманна педагогіка - це педагогіка, яка приймає дитину такою, яка вона є, погоджується з її природою і проголошує природодоцільність в якості вищого закону»

- **Суть технології.** Система виховання та навчання за Ш.Амонашвілі – це "педагогіка цілісного життя дітей та дорослих", яка будується на началах гуманності й віри в дитину, вихованні творчістю і співпрацею педагогів із дітьми, де в якості педагогів розуміються також батьки.
- Гуманна педагогіка є педагогікою дисципліни, любов до дитини не може шкодити їй. За Амонашвілі, дітям необхідно пропонувати такі справи, за які вони можуть братися не колись, а зараз же, і перші кроки мають приводити їх до перших успіхів, а не невдач.
- На думку педагога-новатора, **головне у навчанні** – це заохочувати дітей до власного пошуку, власного шляху пізнання світу, необхідно вчити їх самостійності, готувати до дорослого життя. В цьому і полягає роль і обов'язок вчителя та вихователя. Моральною основою дитячої кооперації в системі Ш.Амонашвілі є здатність радіти успіхам інших, готовність прийти на допомогу, причому не тільки в межах свого колективу: старші діти допомагають молодшим, беруть над ними шефство.
- **Цікавими методичними новаціями у цій концепції є:**
  - скасування оцінок за навчання у балах;
  - недопустимість порівняння дітей між собою („він у нас найрозумніший, беріть із нього приклад”);
  - навчання одразу на кількох доступних дітям рівнях, наприклад, читання можливе від знайомства з буквами для одних до біглого читання для інших;
  - співучасть дітей у побудові занять, у складанні завдань, утворенні власного підручника, в плануванні відповідей.

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ «КАЗКОВІ ЛАБІРИНТИ ГРИ»

Вячеслав Вадимович Воскобович

Автор ігор та посібників

- Технологія «Казкові лабіринти гри» (технологія інтенсивного розвитку інтелектуальних здібностей у дітей трьох-семи років) – система поетапного включення авторських розвиваючих ігор в діяльність дитини з поступовим ускладненням навчального матеріалу.
- Ігри, які розробив В.В. Воскобович, розвивають пам'ять, фантазію, сприйняття, логічне і творче мислення, мову. За допомогою цих ігор здійснюється інтелектуально-творчий розвиток дітей, психологічна, спеціальна підготовка до школи.
- Дана технологія – це використання авторських ігор в системі їх постійного та поступового ускладнення («по спіралі»). Включення ігор визначається віковими особливостями дитини.

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ «ЧУДЕСА НА ПІСКУ»

Автори - Т.М.Грабенко, Т.Д.Зінкевич-Євстигнєєва

- Принцип "Терапії піском" був запропонований ще Карлом Густавом Юнгом, чудовим психотерапевтом, засновником аналітичної терапії. Може бути, природна потреба людини "морочитися" з піском, і сама його структура підказали великому Юнгові цю ідею. Адже пісок складається з дрібних крупинок, які тільки при з'єднанні утворюють улюблену нами пісочну масу. Багато психологів бачать в окремих крупинках символічне відображення автономності людини, а в піщаній масі - втілення Життя у Всесвіті.

- Пісок має властивість пропускати воду. У зв'язку з цим, фахівці парапсихологи стверджують, що він поглинає "негативну" психічну енергію, очищає енергетику людини, стабілізує її емоційний стан.
- Спостереження і досвід показують, що гра в пісок позитивно впливає на емоційне самопочуття дітей і дорослих, і це робить його прекрасним засобом для розвитку і саморозвитку дитини. Гра з піском як консультативна методика була описана англійським педіатром **Маргарет Ловенфельд в 1939 році**. В ігровому приміщенні створеного нею Лондонського Інституту Дитячої Психології вона встановила два цинкових підноса, один наполовину наповнений піском, а інший – водою, і формочки для гри з піском. Іграшки "жили" в коробці. Маленькі пацієнти інституту використовували іграшки у грі з піском, а коробки з піском вони називали «світом». Тому М.Ловенфельд назвала свій ігровий метод «світової методикою».
- Формуванням концепції "пісочної терапії" (або "пісок-Play") займалися, в основному, представники юнганської школи. Наприклад, швейцарський аналітик Дора Калфф. Однак, для навчальних цілей унікальні можливості піску до недавнього часу практично не використовувалися. Щоб заповнити цю прогалину, Т.М.Грабенко, Т.Д.Зінченко-Євстігнеєвою була створена система пісочних ігор, спрямованих на навчання та розвиток особистості в цілому.

Основні принципи ігор на піску

- **1. Створення природного стимулюючого середовища**, в якому дитина відчуває себе комфортно і захищено, виявляючи творчу активність. Для цього слід добирати завдання, що відповідають можливостям дитини; формулювати інструкцію до ігор в казковій формі; виключати негативну оцінку її дій, ідей, результатів, заохочуючи фантазію і творчий підхід.
- **2. "Пошвавлення" абстрактних символів:** літер, цифр, геометричних фігур, і пр. Реалізація цього принципу дозволяє сформувати і посилити позитивну мотивацію до занять і особистісну зацікавленість дитини в те, що відбувається.
- **3. Реальне "проживання"**, програвання всіляких ситуацій разом з героями казкових ігор.
- На основі цього принципу здійснюється взаємний перехід уявного в реальне і навпаки. Наприклад, опинившись в ролі Рятувальника Принцеси, дитина не просто пропонує вихід із ситуації, але й реально розіграє його на піску за допомогою мініатюрних фігурок. Так, вона реально переконується в правильності чи хибності обраного шляху.

Що потрібно для ігор на піску?

- **1. *Водонепроникний дерев'яний ящик.*** Якщо займатися з дітьми в малій групі (3-4 людини) або індивідуально, його розмір – 50-70 сантиметрів. Такий розмір скриньки відповідає оптимальному полю зорового сприйняття, і це дозволяє охоплювати його поглядом цілком.
- **2. *Чистий, просіяний пісок*** (деякі його навіть прожарюють в духовці).
- **3. *"Колекція" мініатюрних фігурок,*** висотою бажано не більше 8 сантиметрів.

З чого починати?

- 1. Ігри на розвиток тактильно-кінестетичної чутливості і дрібної моторики рук ("Чутливі Долоньки").
- 2. Ігри на розвиток фонематичного слуху, корекція звуковимови, навчання читання та письма. ("Пісочна грамота")
- 3. Пізнавальні ігри на піску.

Види пізнавальних ігор на піску:

- - **Ігри на знайомство з навколишнім світом.**
- - **Географічні ігри.** Тут ми дізнаємося, як живуть люди в різних куточках планети. Моделюємо в пісочниці різні кліматичні зони і життя в них.
- - **Фантастичні ігри.** У пісочниці імітується життя на інших планетах: місячний ландшафт, поверхня Марса і пр.
- - **Історичні гри.** Ми захоплюємося діорамами битв, представлених у великих музеях, але ж це не що інше, як застигла пісочна картина. Тільки в пісочниці дитина може все САМА побудувати і програти, ставши учасником історичних подій. Професійні військові використовують ігри на піску, вивчаючи стратегію бойових дій
- - **Ігри-екскурсії по місту.** Батьківщина починається з рідного міста, селища. Його історія робить істотний вплив на думки і життя мешканців. Історія міста, як і життєвий шлях людини, має свої радощі й печалі. Ці події можна розігрувати на піску.

- Головна мета «Метод Sand - ART»: навчання основам читання, письма та малювання; розвиток пізнавальних процесів; розширення кругозору і загальної поінформованості; розвиток дрібної моторики і координації рухів; розвиток уяви і творчих здібностей; стабілізація і гармонізація психоемоційного стану; формування навичок конструктивного спілкування.

Задачі «Метод Sand - ART»:

- - Розвиток пізнавальних процесів (сприйняття, увага, пам'ять, образно-логічне мислення, просторова уява);
- - Розвиток творчого потенціалу, розкриття своїх унікальних здібностей, формування комунікативних навичок;
- - Тренування дрібної моторики рук, координації руху, пластики, яка стимулює розумові процеси, покращує пам'ять, розвиває мову (логопедія);
- - Рівноцінний розвиток і робота лівого (мислення, логіка) і правого (творчість, інтуїція) півкуль головного мозку – розвиток міжпівкульної взаємодії, дитина створює малюнки двома руками;
- - Гармонізація емоційного стану, вміння розслабитися, отримання ресурсу (зняття емоційної напруги у тривожних, агресивних і гіперактивних дітей). Можливо, дізнавшись, що таке SAND ART, Вам самим захочеться зануритися в цей дивовижний світ... Поринути в пісок...

Відео заняття з пісочної терапії з дітьми дошкільного віку

<https://www.youtube.com/watch?v=Wzs-9mMBCnc>

Заняття з пісочної терапії «Подорож до пісочної країни з героями казки «Колосок»

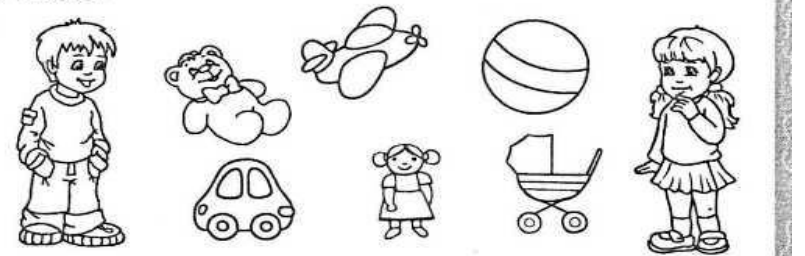
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РОЗПОВІДАННЮ ЗА СХЕМАМИ

Автори - О.Білан., К.Крутії

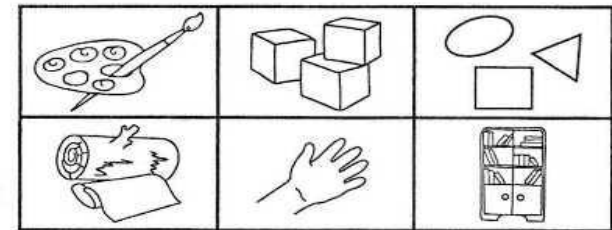
- Основна ідея пропонованої технології – формування діалогової компетенції дошкільників шляхом активного застосування методу моделювання.
- **Діалогову компетенцію** науковці визначають як розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання і звертатися з запитаннями, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, складати різні види розповідей.

СЛОВО. СЛОВО — НАЗВА ПРЕДМЕТА

- ☺ Назви іграшки. Якими з них люблять гратися хлопчики, а якими — дівчатка? З'єднай лінією.

- ☺ Склади розповідь про свою улюблену іграшку за планом-схемою.¹

- колір; — матеріал, із якого виготовлено;
- розмір; — як можна гратися;
- форма; — куди прибрати після гри.

¹ Малюнки в таблиці є підказкою, за якою саме ознакою потрібно характеризувати предмет. Подібні завдання сприяють розвитку асоціативного, наочно-образного мислення, мовлення, уяви.

Мнемічні схеми-моделі (для заучування віршів)

- Як підвищити якість засвоєння та скоротити час, який витрачається для заучування віршів напам'ять? Треба умовними схематичними позначеннями зашифрувати кожен рядок вірша (або пару) і вивісити таку схему на видному місці. Не примушуючи, а спираючись на дитячі інтереси та на достатній розвиток наочно-образного мислення в цьому віці.
- **Мнемічні схеми** відіграють значну роль у диференційованому навчанні. Діти з середнім і низьким рівнем розвитку пам'яті мимоволі вчать вірш у повсякденному житті, звертаючи увагу на "підказку". Для дітей з достатнім і високим рівнем розвитку схема виявляється засобом самоконтролю та самооцінки. Використовуючи творчий потенціал та рівень сформованості психічних процесів у дітей високого рівня розвитку, можна проводити роботу, спрямовану на зворотний зв'язок, тобто створення схем-моделей самими дітьми.
- Спочатку пропонується вправа "Познач відповідним символом", потім простенька загадка, далі – вірш, потім – оповідання. Також можна використовувати партнерську роботу. Діти з високим рівнем розвитку схематично зображують назву знайомої пісні, загадки, а діти з низьким і середнім рівнем відгадують. Це сприяє налагодженню товариських стосунків, формуванню адекватної самооцінки у дітей, а головне – підготовці малюків до оволодіння програмними завданнями в школі.

І. Блажкевич «У дитячому садку»

1

Наш Іванко в дитсадку,

Як барвінок у вінку,

А навколо нього друзі,

Як весною квіти в лузі.

Завели швидкий танок,

Звеселили дитсадок.

- **Результати впровадження технології** доводять, що застосування схем-моделей є одним з ефективних способів сприяння розвитку мовлення, словесно-логічного мислення, пам'яті у дітей дошкільного віку.
- Цей вид роботи повністю відповідає особистісно орієнтованій моделі навчання, за якої враховуються індивідуальні особливості дитини, допомагає педагогові встановити з вихованцями оптимальні – партнерські стосунки, створити атмосферу емоційної довіри та розкнутості.
- Схеми-моделі можуть застосовуватися не лише на мовленнєвих заняттях – вони можуть бути широко використані в різних видах діяльності: ігровій, зображувальній, формуванні логіко-математичної компетенції тощо.

Як швидко вчити вірші напам'ять? мнемотаблиці

https://www.youtube.com/watch?v=-fG_IUMxj1Q

«Ідуть дощі» Марія Познанська

<https://www.youtube.com/watch?v=Pw87rB8nxiU>

